

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัด

นายอุเทน ศิริสมรรถการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-626-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014100

๑๑๓๑๑๑๑๑๑๑๑

CIVIL PROCEDURE IN CASE OF DEFAULT

Mr. Uthen Sirisamutakarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-626-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัด
โดย นายอุเทน ศิริสมรรถการ
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ กนก อินทร์มพรรย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โสวิไลกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ พิพัฒน์ จักรางกูร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ อรรถนิติ ทิษฐานาจ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ กนก อินทร์มพรรย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุทธรณ์ ศิริสมรรถการ : การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัด (CIVIL PROCEDURE IN CASE OF DEFAULT) อ. ที่ปรึกษา : กนก อินทร์พรรย์, 210 หน้า.

ความยุติธรรมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่ง คือ การให้คู่ความทุกฝ่ายได้รู้ข้อกล่าวหา และมีโอกาสเพียงพอที่จะโต้แย้งคัดค้าน ถ้าคู่ความฝ่ายใดละเลยหน้าที่ไม่รักษาสีทิวในคดีความของตน กฎหมายได้กำหนดกลไกให้มีการพิจารณาคดีโดยขาดนัด ทั้งนี้เพื่อเป็นสภาพบังคับและเพื่อให้คดีความสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่หยุดชะงัก อย่างไรก็ตามหากคู่ความฝ่ายที่ขาดนัดสามารถพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจแก่ศาลได้ว่า การที่ตนขาดนัดมิได้เป็นไปโดยจงใจหรือมีเหตุอันสมควรประการอื่นแล้ว ศาลก็จะกำหนดวิธีการเยียวยาโดยให้มีการพิจารณาใหม่ มีผลทำให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลโดยคู่ความขาดนัด และคำพิพากษาหรือคำสั่งอื่น ๆ ของศาลสูงในคดีเดียวกัน ตลอดจนการบังคับคดีที่ได้ดำเนินไปแล้ว เป็นอันถูกเพิกถอนไปในตัว ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจแก่ศาลได้ ก็ต้องยอมรับซึ่งข้อเสียเปรียบบางประการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวความคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่อง การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัดในประเทศไทย และพบว่าบทบัญญัติของกฎหมายไทยในเรื่องนี้ยังขาดความชัดเจนในเนื้อหา รวมทั้งได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ว่าด้วยการขึ้นสองสถานและการอ้างพยานหลักฐาน ว่าสมควรกำหนดสภาพบังคับไว้ เครื่องครัดหรือผ่อนปรนแค่ไหน เพียงใด เนื่องจากมีความคิดเห็นของนักกฎหมายแตกต่างกันเป็นหลายฝ่าย

ท้ายสุดจึงได้สรุป เสนอแนะแนวทางตลอดจนวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมาย เรื่องการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัด บรรลุผลสัมตามเจตนารมณ์

ภาควิชา นิติศาสตร์

สาขาวิชา -

ปีการศึกษา ... 2531

ลายมือชื่อนิติกร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

UTHEN SIRISAMUTAKARN : CIVIL PROCEDURE IN CASE OF DEFAULT. THESIS
ADVISOR : KANOK INDRAMBARAYA, Ed.D. 210 pp.

Justice in civil procedure means that each party in a legal case is informed of other party's claims and given an adequate chance of offering an argument or defense. If any parties in the case fails to preserve his own right in the case, the law provides that proceedings against the party in default. This is tantamount to a sanction and enable the case to proceed without delays. However, if the defaulting party can prove to the satisfaction of the Court that his default is involuntary or otherwise justified, the Court may prescribe a remedy by which a new trial. The result of such remedy is that a judgment or order given by default, as well as a judgment or order given by a higher Court in the same case, and all measures of execution already carried out shall thereby be automatically revoked. On the contrary, if the defaulting party is unable to prove to the satisfaction of the Court, he will have to face certain disadvantages.

In this thesis, the author has conducted a study and analysis of concepts and criteria related to civil procedure in case of default in Thailand, and found that provisions in the Thai law concerned still lack clarity. A study and analysis have also been made of a draft for amending the Civil Procedure Code in regard to a settlement of issues and in regard to admission of evidence. The aim of study and analysis is to ascertain a possible degree of strictness or leniency of the above imposing condition, since jurists have expressed different views on the subject.

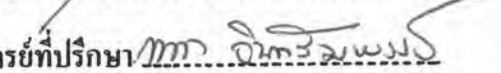
Lastly, guidelines and proper procedure are recommended in relation to the enforcement of the law dealing with civil procedure in case of default in order to achieve the desired objectives.

ภาควิชานิติศาสตร์.....

สาขาวิชา-.....

ปีการศึกษา2531.....

ลายมือชื่อนิติกร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านอาจารย์ กนก อินทร์ทรัพย์ และ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านอาจารย์ พิพัฒน์ จักรางกูร และ ท่านอาจารย์ อรรถนิตติ ทิษฐอำนาจ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนได้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทุกบททุกตอนจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อท่านอาจารย์ทั้งสี่ไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โสวิไลกุล ที่ได้กรุณา ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เขียนนับตั้งแต่เริ่มศึกษาในหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต ตลอดจนได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกาวงศ์ ที่เป็นผู้วางรากฐานแนวความคิดและทฤษฎีของกฎหมายวิธีพิจารณาความให้แก่ผู้เขียน โดยเฉพาะรากฐานแนวความคิดและทฤษฎีของกฎหมายที่ใช้ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ตลอดจนได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างละเอียดเพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านศาสตราจารย์ สุธรรม ภัทราคม ท่านอาจารย์ ศักดิ์ สนองชาติ ท่านอาจารย์ สถิตย์ เล็งไธสง ท่านอาจารย์ สมโชค เจริญลาก ท่านอาจารย์ วิชัย ตันติกุลานันท์ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลบุษย์ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ท่านอาจารย์ จรรย์ ภัคดีธนากุล ท่านรองศาสตราจารย์ วิจิต มั่นตราภรณ์ ท่านอาจารย์ ดร. ชาญชัย แสงศักดิ์ ท่านอาจารย์ ดร. ชัยพร สมบุญวงศ์ และ ท่านอาจารย์ ชาญณรงค์ ปราณิจิตต์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนแสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นการเสริมสร้างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์สูงสุด

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณวรรณชัย บุญบำรุง คุณบุญอนันต์ วรรณพานิชย์ คุณกฤษณ์ วสินนท์ และ คุณสิริพันธ์ พลรบ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการ และคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณนราวดี เจริญผล ผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในความสำเร็จครั้งนี้ ซึ่งหากปราศจากความช่วยเหลือและกำลังใจแล้ว ก็ยากที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จเป็นรูปเล่มได้

ท้ายที่สุดผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงจะมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชา นิติศาสตร์อยู่บ้างไม่มากก็น้อย ความดีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบเท้าเป็นกตเวทิตาต่อบิดามารดาของผู้เขียน ที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอนและปลุกฝังจิตใจให้ผู้เขียนเป็นผู้ใฝ่ศึกษา ตลอดจนสนับสนุนและมุ่งมั่นเป็นอย่างมากที่จะให้ผู้เขียนเรียนสำเร็จหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาแห่งนี้ และขอกราบเป็นกตเวทิตาต่อบุรพจารย์ทุก ๆ ท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียนตั้งแต่อีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนข้อบกพร่องทั้งหลายนั้น ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
3. ขอบเขตของวิทยานิพนธ์	6
4. วิธีดำเนินการวิจัย	6
5. สมมติฐาน	7
บทที่ 2 ประวัติวิวัฒนาการ แนวความคิดพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ของการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัด	8
1. ประวัติและวิวัฒนาการของการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัด ..	8
1.1 ประวัติและวิวัฒนาการของการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัดในต่างประเทศ	8
1.1.1 ประเทศอังกฤษ	8
1.1.2 ประเทศฝรั่งเศส	10
1.1.3 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	13
1.2 ประวัติและวิวัฒนาการของการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัดในประเทศไทย	13
2. แนวความคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์ และหน้าที่ของกฎหมายวิธีพิจารณาความ	17
2.1 แนวความคิดพื้นฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรื่องการขาดนัด	18

2.2	วัตถุประสงค์ของการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัด	23
2.3	แนวความคิดพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของการพิจารณาใหม่ ..	26
บทที่ 3	การขาดนัดและกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัด	32
1.	การขาดนัดและกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัดใน ต่างประเทศ	32
1.1	ประเทศอังกฤษ	32
1.1.1	การขาดนัดแสดงเจตนาต่อสู้คดี (Failure to give notice of intention to defend)	35
1.1.2	การขาดนัดยื่นคำคู่ความ (Default of pleading)	41
1.1.2.1	การขาดนัดส่งคำฟ้อง (Default in service of statement of claim)	42
1.1.2.2	การขาดนัดยื่นคำให้การ (Default to defence)	42
1.1.3	การขาดนัดพิจารณา (Failure to appear)	43
1.2	ประเทศสหรัฐอเมริกา	44
1.2.1	การขาดนัดยื่นคำให้การ (Failure to plead)	45
1.2.2	การขาดนัดพิจารณา (Failure to appear)	47
1.3	ประเทศฝรั่งเศส	49
1.3.1	การขาดนัดไม่ยื่นคำแถลงการณ์สรุป (Défaut Faute de Conclure)	50

1.3.2 การขาดนัดพิจารณา (Défaut Faute de Compaître)	50
2. การขาดนัดและกระบวนการพิจารณาคดีแพ่งเพราะเหตุขาดนัดใน ประเทศไทย	52
2.1 การขาดนัดยื่นคำให้การ	53
2.1.1 หลักเกณฑ์ทั่วไป	54
2.1.1.1 จำเลยได้รับหมายเรียกให้ยื่นคำให้การ หรือโจทก์ถูกฟ้องแย้ง	54
2.1.1.2 จำเลยหรือโจทก์มิได้ยื่นคำให้การ หรือ คำให้การแก้ฟ้องแย้งภายในระยะเวลา ที่กำหนดไว้	56
2.1.1.3 จำเลยหรือโจทก์มิได้แจ้งเหตุขัดข้องต่อ ศาลภายในกำหนดเวลา	58
2.1.2 กระบวนการพิจารณาหลังจากจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ	60
2.1.3 ทางแก้สำหรับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การ	63
2.1.4 ผลของการขาดนัดยื่นคำให้การ	67
2.2 การขาดนัดพิจารณา	70
2.2.1 หลักเกณฑ์ทั่วไป	70
2.2.1.1 มีการส่งหมายกำหนดวันสืบพยานให้ คู่ความทราบโดยชอบแล้ว	70
2.2.1.2 คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาล	72
2.2.1.3 เป็นการไม่มาศาลในวันสืบพยาน	73
2.2.1.4 มิได้ร้องขอเลื่อนคดีหรือแจ้งเหตุขัดข้อง ที่ไม่มาศาลเสียก่อนลงมือสืบพยาน ...	76
2.2.2 คู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา	78
2.2.3 โจทก์ขาดนัดพิจารณา	81

	2.2.4	จำเลยขาดนัดพิจารณา	86
บทที่ 4		มาตรการแก้ไขการขาดนัดโดยการขอพิจารณาใหม่	91
	1.	ข้อความทั่วไป	91
	2.	มาตรการแก้ไขการขาดนัดโดยการขอพิจารณาใหม่ในต่างประเทศ	96
	2.1	ประเทศอังกฤษ	96
	2.2	ประเทศสหรัฐอเมริกา	97
	2.3	ประเทศฝรั่งเศส	99
	3.	มาตรการแก้ไขการขาดนัดโดยการขอพิจารณาใหม่ในประเทศไทย	101
	3.1	การขอพิจารณาใหม่ในระหว่างพิจารณา	102
	3.1.1	หลักเกณฑ์การขอพิจารณาใหม่	102
	3.1.2	การพิจารณาคำขอพิจารณาใหม่	105
	3.1.2.1	ศาลเห็นว่าการขาดนัดมิได้เป็นไปโดย จงใจหรือมีเหตุอันสมควร	111
	3.1.2.2	ศาลเห็นว่าการขาดนัดเป็นไปโดยจงใจ หรือไม่มีเหตุอันสมควร	112
	3.2	การขอพิจารณาใหม่ในกรณีศาลมีคำพิพากษาแล้ว	117
	3.2.1	หลักเกณฑ์การขอพิจารณาใหม่	117
	3.2.1.1	ต้องเป็นคู่ความที่ขาดนัดพิจารณาและมี การพิจารณาคดีไปฝ่ายเดียว	117
	3.2.1.2	คู่ความนั้นถูกศาลพิพากษาหรือมีคำสั่ง ให้แพคดี และแพคดีในประเด็นที่พิพาท	119
	3.2.1.3	ต้องไม่เข้าช้อยกเว้นตาม มาตรา 207(1)-(3)	122
	3.2.2	วิธีการขอพิจารณาใหม่	126
	3.2.2.1	กำหนดเวลายื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ .	126
	3.2.2.2	การบรรยายคำขอให้พิจารณาใหม่ ...	132

3.2.3	หลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอพิจารณาใหม่	140
3.2.3.1	คำขอพิจารณาใหม่นั้นถูกต้องตาม มาตรา 207 และ 208	140
3.2.3.2	มีเหตุสมควรเชื่อว่าคู่ความฝ่ายที่ขาดนัด นั้นมาศาลไม่ได้	140
3.2.4	ผลของการอนุญาตให้พิจารณาใหม่	143
3.2.4.1	ศาลสั่งงดการบังคับคดี และแจ้งให้ เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ	143
3.2.4.2	คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลโดย คู่ความขาดนัด และ คำพิพากษาหรือ คำสั่งอื่น ๆ ของศาลสูงในคดีเดียว กันนั้น และวิธีการบังคับคดีที่ได้ ดำเนินไปแล้วนั้น ให้ถือว่าเป็นอัน เพิกถอนไปในตัว	145
บทที่ 5	การขาดนัดซึ่งสองสถาน	149
1.	การซึ่งสองสถานและสภาพบังคับ	149
1.1	การซึ่งสองสถานและสภาพบังคับในต่างประเทศ	149
1.1.1	ประเทศอังกฤษ	149
1.1.2	ประเทศสหรัฐอเมริกา	151
1.1.3	ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	152
1.1.4	ประเทศไต้หวัน	154
1.1.5	ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี	155
1.2	การซึ่งสองสถานและสภาพบังคับในประเทศไทย	155
1.2.1	การซึ่งสองสถาน	155
1.2.2	สภาพบังคับของการซึ่งสองสถาน	159

2. หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติฯ (ร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.... (ปรับปรุงบทบัญญัติว่าด้วยการชี้สองสถานและการ อ้างพยานหลักฐาน))	162
3. สาระสำคัญของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ	162
4. ข้อเสนอแนะร่างพระราชบัญญัติฯ	169
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	174
บรรณานุกรม	198
ประวัติผู้เขียน	210